Dobje pri Planini 20 a, 3224 Dobje pri Planini
☎ 03 620 53 00
@: info@osdobje.si www: http://www.osdobje.si/

Smernice za odgovorno in varno uporabo umetne inteligence na Osnovni šoli Dobje

1. Namen in področje uporabe

Umetna inteligenca (v nadaljevanju: UI) postaja pomembno orodje pri izobraževanju, strokovnem delu, administrativnih postopkih in poslovanju. Osnovna šola Dobje (v nadaljevanju: zavod) želi njeno uporabo spodbujati tam, kjer prispeva k večji kakovosti dela, ustvarjalnosti, učinkovitosti, boljšemu učenju in razvoju digitalnih kompetenc.

Namen teh smernic ni omejevanje smiselne uporabe UI, temveč določitev jasnih načel za njeno varno, odgovorno, pregledno in strokovno uporabo.

Smernice veljajo za vse zaposlene, smiselno pa tudi za učence in druge udeležence izobraževanja. Temeljijo na Aktu Evropske unije o umetni inteligenci, predpisih s področja varstva osebnih podatkov, avtorskih pravic, izobraževanja in delovnih razmerij ter drugi veljavni zakonodaji.

2. Temeljna načela uporabe UI

Pri uporabi UI upoštevamo predvsem naslednja načela:

- **Odgovornost človeka.** Za končno vsebino, odločitev ali dejanje je odgovorna oseba, ki rezultat UI uporabi.
- **Preverjanje rezultatov.** Rezultatov UI ne obravnavamo kot samodejno pravilnih, zato pred uporabo preverimo zlasti dejstva, vire, izračune in strokovne navedbe.
- **Varstvo podatkov.** Osebnih, zaupnih in drugih varovanih podatkov ne posredujemo neodobrenim oziroma javno dostopnim sistemom UI.
- **Preglednost.** Uporabo UI razkrijemo, kadar to zahteva zakonodaja, narava naloge ali navodilo izvajalca.
- **Pravičnost.** UI ne uporabljamo na način, ki bi neupravičeno diskriminiral posameznike ali skupine.
- **Človeški nadzor.** Pomembnih odločitev o posamezniku ne prepuščamo nekritično sistemu UI.

3. Dovoljena uporaba UI pri delu

Zaposleni lahko UI uporabljajo kot podporno orodje pri pripravi, oblikovanju, prevajanju, povzemanju, analiziranju ter drugih strokovnih in administrativnih nalogah, če pri tem UI neposredno ne odloča o pravicah posameznika. Rezultate UI mora uporabnik pred uporabo ustrezno preveriti ter jih po potrebi dopolniti ali popraviti.

4. Varstvo osebnih in zaupnih podatkov

V javno dostopne oziroma s strani vodstva zavoda neodobrene sisteme UI se ne vnašajo osebni, občutljivi, zaupni ali drugi nejavni podatki, zlasti:

- podatki o učencih, zaposlenih in drugih posameznikih, vključno z ocenami, zdravstvenimi podatki in podatki o posebnih potrebah;

- podatki svetovalne službe ter podatki iz disciplinskih, kadrovskih in drugih individualnih postopkov;
- podatki o plačah, zaupne pogodbe, ponudbe in druge poslovne informacije;
- gesla in drugi varnostni podatki ter neobjavljeno oziroma varovano učno gradivo. Kadar je mogoče, se dejanski primer pred uporabo UI ustrezno anonimizira.

Osebni in drugi varovani podatki se lahko obdelujejo le v sistemih, ki jih je zavod za takšen namen odobril in pri katerih so zagotovljeni ustrezni pravni, organizacijski in varnostni pogoji.

5. Uporaba UI v izobrazevalnem procesu

Zavod spodbuja uporabo UI, kadar ta prispeva k boljšemu učenju in razumevanju, ustvarjalnosti, reševanju problemov ter razvoju digitalne in kritične pismenosti.

UI ne sme nadomestiti samostojnega znanja in dela učenca.

Kadar je bila UI pomembneje uporabljena pri seminarski, projektni, raziskovalni ali drugi ocenjevani nalogi, lahko učitelj zahteva navedbo uporabljenega orodja, namena in obsega njegove uporabe. Za končni izdelek odgovarja učenec.

6. Preverjanje in ocenjevanje znanja

UI se lahko uporablja kot pomoč učitelju oziroma pri pripravi nalog, kriterijev, vzorčnih odgovorov, rubrik in splošnih povratnih informacij. Končna ocena znanja ostaja odgovornost pristojnega učitelja oziroma druge strokovne osebe.

Rezultat orodja, ki ocenjuje verjetnost, da je besedilo izdelala UI, sam po sebi ni zadosten dokaz kršitve. Ob utemeljenem dvomu se avtorstvo oziroma znanje preveri tudi na drug primeren način.

7. Uporaba UI pri zaposlovanju in zaposlenih

UI se lahko uporablja kot podpora pri pripravi razpisov, vprašanj za razgovore, kompetenčnih modelov, obrazcev in drugih podobnih nalog, če pri tem niso uporabljeni nedovoljeni osebni podatki. Brez predhodne presoje in odobritve ravnatelja se UI ne uporablja za avtomatizirano odločanje ali ocenjevanje na področju zaposlovanja in delovnih razmerij, zlasti pri izbiri kandidatov, ocenjevanju zaposlenih, napredovanju, določanju delovnih pogojev ali prenehanju zaposlitve. Končne kadrovske odločitve morajo ostati predmet pristojne človeške presoje.

8. Prepovedane in posebej tvegane uporabe

V zavodu se UI ne uporablja na načine, ki jih prepoveduje veljavna zakonodaja, zlasti za nedovoljeno manipuliranje, izkoriščanje ranljivosti, družbeno točkovanje, nedovoljeno biometrično kategorizacijo ali sklepanje o čustvih v delovnem in izobraževalnem okolju. Sistemov UI, ki lahko pomembno vplivajo na pravice učencev ali zaposlenih, ni dovoljeno samostojno uvajati. Pred njihovo uvedbo se izvede

ustrezna presoja tveganj, varstva podatkov, informacijske varnosti in človeškega nadzora ter izpolnijo obveznosti, ki jih zakonodaja določa za visoko tvegane sisteme UI.

9. Javne vsebine in preglednost

Uradne vsebine zavoda, pripravljene s pomočjo generativne UI, morajo biti pred objavo ustrezno pregledane.

Umetno ustvarjene oziroma bistveno prirejene slikovne, zvočne ali video vsebine se ustrezno označijo, kadar to zahteva zakonodaja ali kadar bi bila lahko javnost brez označitve zavedena glede njihove avtentičnosti.

Pri običajni uporabi UI za jezikovni pregled, pomoč pri oblikovanju besedila ali iskanje idej posebna oznaka ni potrebna, če je vsebina pred objavo ustrezno pregledana in zanjo odgovornost prevzame pristojna oseba, razen če je s predpisi ali posebnimi pravili določeno drugače.

10. Usposabljanje, odgovornosti in spremljanje

Zavod zagotavlja ustrezno pismenost zaposlenih na področju UI. Zaposleni, ki jo uporabljajo pri delu, morajo poznati njene možnosti in omejitve, tveganja napačnih rezultatov ter pravila glede varstva podatkov, preglednosti, avtorskih pravic in teh smernic.

Ravnatelj določa splošno politiko uporabe UI in odobrava institucionalno uvedbo sistemov z večjim tveganjem. Ravnatelji in vodje organizacijskih enot skrbijo za izvajanje smernic na svojem področju, zaposleni pa za varno in odgovorno uporabo UI pri svojem delu.

Ob neupravičenem razkritju podatkov, pomembno napačnem ali diskriminatornem delovanju sistema oziroma drugem resnem incidentu uporabnik o tem obvesti pristojno osebo oziroma službo ter po potrebi prekine uporabo sistema.

Smernice veljajo od dneva sprejeta naprej, se pa glede na spremembe zakonodaje, razvoj tehnologije in pridobljene izkušnje po potrebi dopolnjujejo.

Dobje pri Planini, 21. 10. 2026 Suzana Plemenitaš, prof., ravnateljica